

Svet
Evropske unije

Bruselj, 3. junij 2022
(OR. en)

9789/22

AGRI 225
AGRIORG 56
AGRIFIN 50

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Razmere na kmetijskih trgih, zlasti po invaziji v Ukrajini

---

Na podlagi dokumenta 9221/22 vam v prilogi pošiljamo pripravljalni dokument za razpravo na seji Sveta (kmetijstvo in ribištvo) 13. junija, ki vsebuje najnovejše informacije o razmerah na kmetijskih trgih EU in druge s tem povezane informacije.

Najnovejše informacije o razmerah na kmetijskih trgih

1. Kmetijski sektor EU je še vedno pod precejšnjim pritiskom zaradi povečanja stroškov energije in drugih vložkov, do katerega je prišlo že pred invazijo Rusije v Ukrajini, vojna in njene posledice za kmetijsko proizvodnjo, cene in trgovino pa razmere še zaostrujejo. Vendar najnovejše številke potrjujejo, da zahvaljujoč enotnemu trgu in SKP preskrba s hrano v EU ni ogrožena, saj je EU samozadostna za večino kmetijskih proizvodov. Medtem so cene nekaterih proizvodov dosegle rekordne ravni, zaradi katerih se postavlja vprašanje, kako ohraniti cenovno dostopnost hrane za gospodinjstva z nizkimi dohodki, pri čemer zadevno povišanje cen ni moglo preprečiti znižanja marž kmetov, saj so se nesorazmerno povišali stroški vložkov, zlasti energentov in gnojil. Evropski svet je v sklepih¹ z zadnjega zasedanja 30. in 31. maja priznal, da so razmere resne, in institucijam EU podal smernice za nadaljnje ukrepanje.
2. Poleg informacij, predloženih Svetu 18. maja v dokumentu 9221/22, in informacij o razmerah na notranjih kmetijskih trgih EU, ki so jih predložile države članice in so zbrane v dokumentu 9870/22, je treba opozoriti na naslednje aktualne informacije.
  - Razmere na trgu EU v zvezi z žitom so bile do nedavnega ugodne. Cene za kmete so bile zelo visoke in obeti za pridelek precej dobri. Dolgotrajna suša v nekaterih regijah v kombinaciji z vročinskimi valovi v maju je povzročila nekaj skrbi. Zadnja napoved Komisije za žita se je zato zmanjšala za več kot 2 milijona ton (z 295,8 na 293,1 milijona ton). To zmanjšanje zadeva predvsem ječmen in koruzo (proizvodnja koruze bi po dosedanjih napovedih dosegla rekordne ravni) in ne vpliva na navadno pšenico.

---

¹ (Dok. EUCO 21/22).

- Obeti za izvoz EU so še vedno zelo dobri. Izvoz navadne pšenice iz EU naj bi po napovedih v naslednji sezoni dosegel 38 milijonov ton, kar je največ doslej. To potrjuje, da SKP lahko prispeva k svetovni prehranski varnosti. Skupni izvoz žita (pšenica, ječmen, koruza) bi lahko dosegel približno 54 milijonov ton (nekoliko manj kot v sezoni 2019/20, ko je znašal rekordnih 55 milijonov ton).
  - Pozitivno je, da se bo zaradi povečanega območja (+6 %, zlasti s sončnicami, za katere velja odstopanje v zvezi s površinami z ekološkim pomenom) proizvodnja oljnic v EU po pričakovanjih znatno povečala, in sicer po napovedih za enak odstotek. Zaradi tega ugodnega razvoja bo trg EU lahko shajal z manjšo razpoložljivostjo oljnic iz Ukrajine.
  - Nasprotno pa pri proizvodih živalskega izvora v zadnjih dveh tednih ni bilo bistvenih sprememb. Cene ostajajo visoke, vendar še vedno ne izravnavajo visokih stroškov krme in energentov, tudi za prašičje meso.
  - Podobno tudi na sektor sadja in zelenjave še naprej vplivajo naraščajoči stroški vložkov in pomanjkanje razpoložljivosti nekaterih surovin in materialov, pa tudi manjše izvozne možnosti zaradi trajajoče vojne.
3. V Ukrajini se koruza, sončnice in soja sicer še vedno sejejo, vendar se sedaj ocenjuje, da bi se letina v primerjavi z lanskim letom lahko zmanjšala celo za 40–50 % in ne za 20–30 %, kot je bilo ocenjeno pred dvema tednoma. V danih okoliščinah bi bil to še vedno dober rezultat.
4. Kar zadeva mednarodne vidike proizvodnje in trgovine z žitnimi zrni, Mednarodni svet za žito napoveduje, da se bo svetovna **proizvodnja pšenice** v sezoni 2022/23 skrčila na 769 milijonov ton (–1,6 % na medletni ravni). V primerjavi s prejšnjim mesecem so bili obeti popravljeni navzdol zlasti za Indijo in ZDA, kar se je deloma izravnavalo s povečanjem za Avstralijo in Rusijo. Zlasti v povezavi z rastjo prebivalstva v Afriki in Aziji se pričakuje, da se bo svetovna potrošnja zmerno povečala na 780,2 milijona ton (+0,3 % na medletni ravni) in bi lahko ob porabi hrane v obsegu 546,2 milijona ton (+0,5 %) tako dosegla nov vrh. Končne zaloge so po ocenah na najnižji ravni v štirih letih, tj. 270,9 milijona ton (–4,0 %), pri čemer se jih 50 % pripisuje Kitajski. Svetovna trgovina naj bi bila nekoliko višja od 194 milijonov ton (+0,2 %), pri čemer EU (38 milijonov ton) ostaja največja izvoznica, sledi pa ji Rusija s 37 milijoni ton.

5. Napoved za **pridelavo koruze** v sezoni 2022/23 je v tej fazi še precej okvirna, saj so razmere v Ukrajini negotove in v Južni Ameriki še vedno poteka žetev pridelka v sezoni 2021/22. Mednarodni svet za žita napoveduje, da se bo svetovna pridelava – v primerjavi z rekordno pridelavo v prejšnji sezoni – v sezoni 2022/23 zmanjšala na 1 183,8 milijona ton (–2,5 % na medletni ravni). Setev v ZDA je močno zamujala zaradi nenavadno mrzlega in vlažnega vremena, zato je težko napovedati donose. Po popravku produktivnosti navzdol naj bi pridelava znašala 367,3 milijona ton (–4,3 %). Zaradi zmanjšane razpoložljivosti in visokih cen naj bi se poraba koruze z rekordne ravni v prejšnji sezoni zmanjšala za 0,6 % na 1 200 milijonov ton, vključno s 710,2 milijona ton (–0,6 %) za krmo. Končne zaloge se bodo po pričakovanjih zmanjšale za 5,6 % na 269 milijonov ton, pri čemer se jih 65 % pripisuje Kitajski. Zaradi zmanjšanih svetovnih dobav in negotove razpoložljivosti iz Ukrajine naj bi se svetovna trgovina v sezoni 2022/23 po napovedih zmanjšala za 4,6 % na 166,3 milijona ton.
6. Kar zadeva obete za pridelavo žit v glavnih državah pridelovalkah, naj bi **Indija** po prvotnih pričakovanjih v letu 2022 pridelala rekordno letino, vendar je bil potencialni donos prizadet zaradi zgodnjega pojava izjemne vročine, zato se je napoved pridelave zmanjšala za 6 milijonov na 105 milijonov ton (–4,2 % na medletni ravni). Da bi zagotovila domačo preskrbo in nadzorovala inflacijo hrane, se je vlada odločila prepovedati izvoz pšenice.
7. V **ZDA** so pogoji za pridelek ozimne pšenice še vedno večinoma slabi, zlasti za trdo pšenico. Poleg tega zaradi preveč mokrega in hladnega vremena zamuja setev jare pšenice. Tudi sajenje koruze poteka počasneje kot običajno, čeprav so se dela v zadnjem času pospešila.
8. V **Braziliji** uradna napoved za sezono 2021/22 – kljub nekaterim pomislekom zaradi suhosti – kaže rekordno pridelavo v višini 1 14,6 milijona ton. Žetev prvega posevka koruze je 85-odstotno končana, hkrati pa se je ravno začela žetev drugega posevka koruze (vrste safrinha). Pričakuje se, da se bo z napredujočo žetvijo razpoložljivost pridelka za izvoz od julija naprej močno povečala.
9. **Gibanja cen** žit so znova postala bolj nestanovitna, zlasti za pšenico. Po prepovedi izvoza pšenice, ki jo je uvedla Indija, so se cene ponovno rekordno povišale, pri čemer dodatno skrb zbujejo slabi pogoji za pridelavo v ZDA in zamude z žetvijo. Cene so se nato začele zniževati v odziv na govorice/upanje, da bo za izvoz žita iz Ukrajine odprt morski koridor, na obete za rekordno letino pšenice v Rusiji, pa tudi na strah pred upočasnitvijo gospodarske rasti, ki bo negativno vplivala na povpraševanje. Dobički na terminskih trgih po nedavnih visokih vrednostih so še povečali pritisk navzdol.

10. Za celovitejšo oceno razmer je pomembno upoštevati ukrepe, ki jih je Komisija že predlagala in sprejela, da bi podprla kmetijski sektor in pomagala EU v njeni vlogi svetovne dobaviteljice hrane, ki je še naprej v celoti vključena v okoljski prehod. Ti ukrepi so bili večinoma napovedani v sporočilu Komisije „Zagotavljanje prehranske varnosti in krepitev odpornosti prehranskih sistemov“, sprejetem 23. marca 2022 (dok. COM(2022)133 final), in so povzeti v nadaljevanju:
- (i) Sveženj podpore v višini 500 milijonov EUR, tudi z uporabo krizne rezerve, za podporo proizvajalcem, ki so zaradi posledic vojne v Ukrajini najbolj prizadeti. Države članice bi lahko na podlagi tega zagotovile dodatno finančno podporo kmetom, da bi prispevale k svetovni prehranski varnosti ali odpravile motnje na trgu zaradi višjih vhodnih stroškov ali trgovinskih omejitev.
  - (ii) Povečanje ravni predplačil za neposredna plačila ter ukrepe za razvoj podeželja, povezanih s površino in številom živali, za kmete od 16. oktobra 2022.
  - (iii) Varnostni ukrepi za podporo trgu prašičjega mesa glede na posebej težke razmere v tem sektorju.
  - (iv) Izjemno in začasno odstopanje, da se omogoči proizvodnja katerih koli kmetijskih rastlin za prehrano in krmo na zemljiščih v prahi, pri čemer se ohrani celotna raven plačila za zeleno komponento za kmete. To bo kljub omejeni razpoložljivosti rodovitnih zemljišč povečalo proizvodno zmogljivost EU.
  - (v) Komisija je predlagala nov samostojen začasni krizni okvir, ki zajema tudi kmete, proizvajalce gnojil in ribiški sektor. Ta okvir bo omogočil zagotavljanje državne pomoči kmetom, ki jih je prizadelo znatno povečanje vhodnih stroškov. Cene gnojil in njihove zaloge za kmete se bodo spremljale, da ne bi bile ogrožene letine v EU.
  - (vi) Da bi preprečili tveganje pomanjkanja krme in povečali uvoz, zlasti uvoz koruze, je Komisija državam članicam podala smernice za uporabo člena 18(4) Uredbe (ES) št. 396/2005 za hitro določitev začasnih nacionalnih mejnih vrednosti ostankov, kadar je to upravičeno, ne da bi pri tem ogrozili naše varnostne standarde.

- (vii) Evropska komisija je 20. maja sprejela odločitev o zbiranju mesečnih podatkov o obsegu zalog žit, oljnic in riža v EU. To je neposreden odziv na sporočilo Komisije z naslovom „Zagotavljanje prehranske varnosti in krepitev odpornosti prehranskih sistemov“, ki je bilo predstavljeno 23. marca. Tako bi lahko bolje spremljali obseg zalog v sedanjih razmerah, ki jih zaznamujejo visoke cene in negotovosti glede dobav.
- (viii) Komisija je 20. maja 2022 predlagala nov izjemen in začasen ukrep v okviru uredbe o razvoju podeželja, ki državam članicam omogoča, da do 5 % svojih dodeljenih sredstev EKSRP za leti 2021 in 2022 porabijo za nadomestilo kmetom in/ali kmetijskim malim in srednjim podjetjem (MSP), ki jih je ta kriza najbolj prizadela.
- (ix) Evropska komisija je 2. junija objavila uredbo, ki omogoča notranjo prerazporeditev pomoči EU v okviru šolske sheme EU, da bi jo lahko namenili za razseljene ukrajinske otroke, ki so vpisani v šole EU. Z uredbo so države članice pozvane, naj v luči sedanjih razmer brez primere pregledajo svoje prošnje za pomoč EU za naslednje šolsko leto, ki bo trajalo od 1. avgusta 2022 do 31. julija 2023, in izkažejo solidarnost, da bi se zmanjšala obremenitev tistih, ki nosijo največji delež pri ukrepih za razseljene ukrajinske otroke.
- (x) Poleg tega so bile ob zavedanju, da bi invazija Rusije v Ukrajini lahko vplivala na načrtovanje programov v okviru prihodnje SKP, države članice pozvane, naj razmislijo o potrebi po pregledu nekaterih svojih prvotnih predlogov za strateške načrte SKP. Zlasti bi bilo mogoče okrepiti elemente načrtov, ki so namenjeni krepitvi odpornosti sektorja. Države članice so bile še posebej pozvane k reviziji svojih strateških načrtov SKP, da bi kmete podprle pri sprejemanju praks za povečanje učinkovitosti gnojil ter s tem zmanjšanju njihove uporabe. To je mogoče doseči s preciznim kmetovanjem, pomembno vlogo pa imajo tudi ekološko kmetovanje, agroekologija ter učinkovitejša uporaba na podlagi svetovanja in usposabljanja o upravljanju hranil. Države članice bi morale v zvezi s tem v celoti izkoristiti možnosti svojega strateškega načrta SKP, izboljšati in zmanjšati uporabo drugih vložkov, kot so antibiotiki in pesticidi, ter sekvestrirati ogljik v kmetijske površine.

11. Ministri in ministrice naj na podlagi navedenih informacij in nedavnih smernic Evropskega sveta izrazijo svoja stališča o morebitnih prihodnjih ukrepih, da bi dodatno ublažili sedanje razmere na evropski in svetovni ravni, ter zagotovijo vse dodatne informacije, ki se jim zdijo pomembne.
-